СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 170. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 30-го серпня 1945. — No. 170. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, August 30, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПІВШОСТА МІЛІОНА ЗДЕМОБІЛІЗОВАНИХ ВОЯКІВ УПРОДОВЖ РОКУ

Армія має вироблений плян здемобілізувати 5,50.,000 вояків до 1. липня 1946. року, як лише ґен. МекАртур дасть знак, що нема небеспеки перед японським опором вчасі окупації. У такий спосіб із 8,050,000 армії, яка тепер остається озброена, останеться лише 2,500,000 вояків. Цей плян виявили іменем армії ґенерали Стівен Дж. Генрі і І. Г. Едвардс із ґенерального штабу перед Військовою Комісією палати репрезентантів.

Президент Труман зажадав від конґресу, щоб до армії набирати дальше свіжих рекрутів у віці 18-25 літ на те, щоб можна звільнювати пляново теперішніх вояків. Нові рекрути після вишколу мають стати членами окупаційної армії. Серед конґресменів появилася опозиція проти домагання президента в тім напрямі, щоб не побирати рекрутів надто молодих ані таких, котрі мають на втриманню родину.

ПРИХИЛЬНИКИ І КРИТИКИ ЗАКОНОПРОЕКТТУ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАЦІ.

Вчасі переслухання перед сенатською Комісією Банків і Валюти в справі підготови законопроекту про загальну працю явилися провідники робітничих орґанізацій із своїми свідоцтвами. Вилйєм Ґрін, предсідник Американської Федерації Праці і Джан Дж. Луїс, предсідник майнерської юнії, заявилися за прияття законопроекту, але з деякими змінами; предсідник Краєвого Товариства Вирібників Айра Мошер заявив, що законопроект є неможливий у практиці. Секретар торгівлі Генрі А. Волес заявив, що він вцілости підтримує законопроект Ваґнера-Морея в тім переконанню, що на його підставі можна буде дати працю 60,000,000 робітників. Він сказав, що колиб не прийняти такого закону, тоді не лишається нічого на те місце, як перевести систему плянованої економії, тобто уряд мусів би дбати про продукцію і розподіл дібр на такий лад, як це діється в тоталітарних державах.

Вилйєм Клайц, віцепрезидент Ґаранті Трост Компані з Ню Йорку заявив, що уряд не повинен брати відповідальности за повну працю для населення Злучених Держав, бо це може довести до знищення теперішної системи приватного бизнесу.

ДАЛЬШЕ ЗНИЖАЮТЬ ПАЙКИ НА МАСЛО.

Від 2. вересня впадуть пайки на масло з 16 на 12 червоних значків на фунті, як це оповіщує Бюро Адміністрації Цін. Це зроблено тому, що масла тепер більше. В половині липня висота пайків на масло була 24 точки, значить що досі є значна полекша.

НОВІ СІЯМСЬКІ БЛИЗНЯТА.

У неділю 26. серпня у шпитали в місті Колдватер в Арізоні прийшли на світ дві дівчинки зрослі разом при животі. Їх мати мексиканка з іменем Ріта Міранда, чується здорова, але дітям лікарі не пророкують довшого життя ніж кілька днів. Ні батько ні мати дітей не можуть розмовитись по анґлійськи.

ЧУЖИННІ РОБІТНИКИ НЕ ХОЧУТЬ ВИЇЗДИТИ З АМЕРИКИ.

У місцевости Стюарт у Флориді робітники-нігри з Багамських островів, які після покінчення фармерських робіт мали виїхати домів по скінченій війні, поломили ліжка й іншу обстанову у бараках, де були приміщені. Вони розпочали правдивий опір, коли їх зібрано разом у числі 2,200, щоб їх відвезти до їхніх жител. Виявилося, що вони засмакували вигідного життя й людського трактування і не хочуть вертатися до своєї батьківщини.

ФОРЕСТАЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ВВЕДЕННЯ НОВИХ ВИНАХОДІВ.

Секретар війни Джеймс Форестал подрібно оприлюднив нові проекти в зброї, які німці мали викінчити впродовж півроку і тоді могли були заволодіти над цілим світом. Він твердить, що Аліянти були далеко позаді від німців під цим оглядом, але, як раз уже хтось попаде на слід нового винаходу, то хтось його мусить викінчити. Колиб так прийшло до нової війни, то її будуть вести фантастичною зброєю, каже Форестал.

Не зважаючи на це, він домагається, щоб ці винаходи докінчити і тримати готові моделі. Це потрібне, каже він як для будучого світового миру так і для нашої забезпеки. Він звернув головну увагу на нові німецькі субмарини, які можуть безупину перебувати під водою.

Американський амбасадор прилюдно осуджує арґентинський уряд

Ві второк 28. серпня відбувся в столичнім місті Арґентини, в Буенос Айрес, пращальний обід на честь амбасадора Злучених Держав Спруйла Брейдена при участи 1,860 гостей. Серед запрошених був майже цілий дипльоматичний корпус і дехто з високих урядовців арґентинського міністерства заграничних справ. Вчасі обіду Брейден виголосив промову, в якій, не згадуючи по імени ні урядовців ні самого уряду Арґентини, гіркими словами натаврував мілітарну систему цього уряду. Приявні кажуть, що на таку промову не зважився ще ніхто в Арґентині. Тому, що Брейден є назначений асистентом департаменту стейту у Вашинґтоні, його промову вважають за урядовий вислів американської політики супроти Арґентини.

Змістом промови Брейдена була похвала арґентинського населення а догана урядови за його фашистівське наставлення.

АМЕРИКАНСЬКА ПРОПОЗИЦІЯ ДЛЯ ФРАНЦІЇ В СПРАВІ РУРЩИНИ

Вчасі розмов з урядом ґенерала де Ґола у Вашинґтоні про спосіб адміністрації Німеччини при переводженню розброєння Злучені Держави вийшли з пропозицією, щоб Франція дістала з Рурщини вугілля впродовж 25 літ і в такий спосіб позбавила Німеччину можливости розвинути її промисл в цій околиці. Колиб Франція приняла цю пропозицію, то тоді не буде потреби вводити в Рурщині міжаліянтську контролю, котра доводить до непорозумінь, як це вказує поведінка Советів в інших краях. Якраз про таку аліянтську контролю для Рурщини почали говорити в Берліні, але не докінчили.

Франція від себе побоюється теперішньої політики рівноваги сил і думає, що це може колинебудь змінитися. Вона вказує на те, що Росія показалася уступчивою на Балкані і на Далекому Сході от,же на такій поведінці можна будувати щось на будуче. Такі вісти подає відомий французький журналіст Пертінакс іменем пресової агенції Норт Амерікен Нюзпейпер Алайенс.

ВІЗИТА ДЕ ҐОЛА В ШІКАҐУ

Голова тимчасового французького уряду ґен. Чарлз де Ґол відвідав місто Шікаґо ві второк 28. серпня і там виголосив промову, в якій заявив конечність співділання обох великих републик, а це Злучених Держав і Франції для налаждення справ Европи.

Китайський комуністичний провідник на нарадах в Чунґкінку з Чянґ Кай Шеком

Коли іде про те, щоб звести докупи дві воюючі з собою китайські фракції, а зглядно їх провідників, то місія американського амбасадора до Китаю, ґен. Петрика Ж. Горлія, вдалася, бо він таки спровадив до Чунґкінґу комуністичного провідника, Мао Тсе-тунґа, на переговори з Чянґ Кай Шеком. Отсим американський амбасадор скріпив становище Чянґ Кай Шека,бо його крок вважається так, якби поступком Злучених Держав і Британії, що хочуть згоди в Китаю, а не продовжування цивільної війни, що вже ведеться стільки років. Совети теж заявили, що вони визнають уряд Чянґ Кай Шека в Чунґкінґу як центральний, але є за „ліберальним і демократичним урядом". Як пишуть американські кореспонденти, то вже зайшла зміна у відношенню комуністів до Чянґ Кай Шека, бо, наприклад, комуністична ґазета „Новий Китай-Щоденник" вже пише про Чянґа як „президента", а не „фашистівського реакціонера і диктатора", як писала досі. Знов Мао заявив, що він є „за мирну відбудову", а далі „за здійснення демократії" і „внутрішне обеднання". Та в тому самому часі доносять, що комуністична Нова Четверта Армія далі займає різні китайські міста, а в тому навіть Нанкінґ, властину столицю уряду Чянґ Кай Шека, де йдуть бої з комуністами.

БУДУТЬ КИДАТИ В МОРЕ МАСУ ВИБУХОВИХ МАТЕРІЯЛІВ

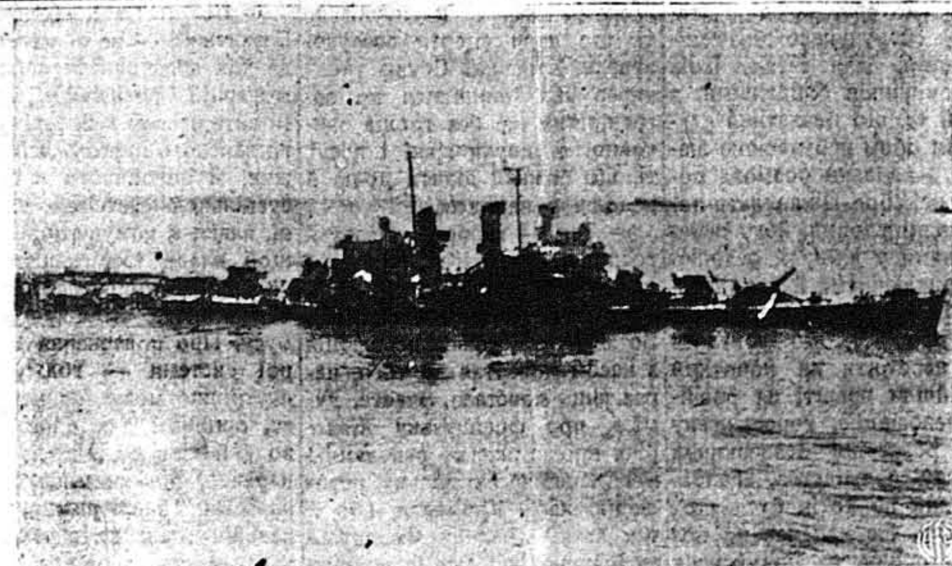
З Калькути, Індія, звідомляють, що „десь в Індії" знаходиться великанський склад амуніції, привезеної американцями, а призначеної на війну в Китаю, Бурмі та Індії. А тут війна скінчилась і не знати, що з тим усім робити, а це коштувало десятки міліонів долярів. Дещо може поверне до Злучених Держав і буде вжите при військових вправах, а решту кинуть просто в море, щоби позбутись ось так евентуальних нещасливих випадків.

НІМЕЧЧИНА СТАНЕ ТРЕТОРЯДНОЮ СИЛОЮ В ЕВРОПІ

Це ще ніщо, що досі зроблене з розброєнням Німеччини. Ще наступить і економічне „розброєння", а вислідом того всього буде те, що Німеччина стане під кожним оглядом треторядною силою. Таке є завдання мілітарної аліянтської управи в Німеччині. Над тим вона тепер і радить, згідно з тим, що пишуть американські кореспонденти.

НЕ ПРИЙМАЄ ДУМОК ТРУМАНА ПРО ЖИДІВСЬКУ ІМІҐРАЦІЮ

С. П. Солцберґер пише в ґазеті Ню Йорк Таймс, що емір Абдуль Іллаг, реґент Іраку, заявив йому, що його край ніяк не згодиться на збільшення жидівської іміґрації до Палестини, а тому він неможе згодитися з думками през. Трумана про „Жидівську Батьківщину" в Леванті, яка то земля є так дорогою для визнавців трьох релігій. Ніякий араб, казав він, не згодиться на збільшення жидівського населення в Палестині.

ТЕПЕР УЖЕ МОЖНА Й ПРО ЦЕ ГОВОРИТИ І ПИСАТИ!—Сьогоднішні новини подають, що є в живих до 300 моряків, що були на американськім кружляку „Гюстон", що-то так славно бився з ворогом на Пацифіку ще в 1942 році. Образок представляє кружляк тої назви, як його вдарила в 1944році японська торпеда біля Формози, а він завзявся таки доплисти до американської пристані.

АДМІРАЛ ГАЛСІ ВЖЕ В ТОКІЙО БЕЙ, А ҐЕН. МЕКАРТУР ПРИБУДЕ В ЧЕТВЕР

Залив, що є входовою брамою з моря до японської столиці Токійо, є в американськім посіданню. Особливо від тої хвилини в середу, як вплинув до нього маєстатично величавий американський панцирник „Мізурі", що має 45,000 тон містоти, враз з адміралом Вилйємом Ф. Галсі. В четвер прибуде сюди ґен. Доґлес МекАртур, начальний командант аліянтських окупаційних сил в Японії. Формальна церемонія японської здачі відбудеться на цьому панцирнику в неділю.

ҐЕН ВЕЙНРАЙТ БУДЕ ПРИ ПІДПИСІ ЗДАЧІ.

Ґен. МекАртур вислав телеґрафічно запрошення бути учасником японської здачі на панцирнику „Мізурі" до ґен. Джонатана П. Вейнрайта, героя Кореґідору, що видістався з японського полону в Манджурії й перебуває хвилево в Чунґкінґу, в Китаю. Ґен. Вейнрайт відлетить до Манілі, а звідтам до Японії. Він був тим, що був змушений скапітулювати на Филипинах і здатись японським окупантам, що мали над ним величезну військову перевагу. Здачу підписав він в 1942 році. А тепер буде свідком японської безумовної здачі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР НАД АТСУҐІ.

Звіздистий прапор Злучених Держав уже повіває на властивій американській землі, а то над летунським полем Атсуґі, що віддалене всього 18 миль від палати і осідку японського цісаря, символу Японії.

ОКУПАЦІЯ НА ВЕЛИКІ РОЗМІРИ.

З того, що вже тепер видно, можна заключати, що Аліянти беруться до окупації цілої Японії. На полудні Японії стоїть уже Пята Фльота Злучених Держав, по середині недалеко Токійя Третя Фльота, а з Курильських Островів посувається Північно-Пацифічна Фльота, що певно окупуватиме північну частину Японії. Заки прибуде ґен МекАртур уже буде на японській землі до 10,000 американського війська, а сам ґенерал прибуде з Окінави з 7,500 вояками.

ТОКІЙО ПОВИТЕ СУМОМ.

Американські летуни, що летіли над японською столицею, оповідають, що вона виглядає на мертве місто. Не видно майже ніякого руху. Цілі дільниці так якби не існували, бо знищені наслідком американських бомбардовань. Завважили біля цісарської палати одно чорне авто і шофера. Всюди, кажуть вони, панує мертва тиша.

ДЯКУЄ ЗА ВИРОЗУМІННЯ.

Ґен. Вейнрайт висказався по повороті з японського полону, що він вдячний військовому начальству й американському народови, що вони так благородно повелися з ним як командантом, що поніс поразку. Ґенерал говорив до кореспондентів в Чунґкінґу повний зворушення, розповідаючи про траґічне положення на Батаані й Кореґідорі на Филипинах, коли то не буто ніякого вже виходу крім здачі. Вже в Чунґкінґу дістав ґен. Вейнрайт оферту в сумі $50,000 на написання споминів.

ДОБРА ВІСТКА!

Живе ще до 300 американських маринарів, що їх вже брано за затоплених на кружляку „Гюстон", що пропав біля острова Яви в березні 1942 року разом з 700 вяками й офіцирами. Японська влада не подавала ніяких вістей, чи хто вратувався, а тимчасом тепер виявляється, що виратовано до 300 маринаріт і вони опинились у японськім полоні, а тепер будуть визволені.

МАРИНАРІ ЗАСУМУВАЛИ!

А це тому, що не вони є першими, що вступили на землю властивої Японії. Перші вступили армейські частини. Та дух у них піднявся, як побачили, як з усіх сторін стали напливати американські морські великани, зближаючись до берегів Японії.

БАЖАЛИБ МИРА.

Окупаційні американські війська радіють, що змушено Японію до безумовної здачі, але не раді вісткам, що надходять з Азії, які не заповідають мира. Знов саму окупацію вважають не дуже то приємним обовязком, який одначе треба виконати. Вони волілиб вертати домів.

СОВЄТИ ДАЛІ ОКУПУЮТЬ.

Совєтські війська вже заняли цілий Сахалін, як теж дальші три острови з ланцюха Курильських Островів, з яких залишився при Японії вже тільки один остров, Кунашірі. Совєтські комунікати подають, що Советам здалося в Манджурії 474,000 японського війська, себто половина японських сил, що там були. Японське радіо оголосило, що ще в суботу прийшло з Советами до згоди щодо завішення зброї, але совєтські джерела цього не потверджують.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА.		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Хочуть жити і працювати на себе і для України

„Війна кінчиться, а наше життя мертве...", пишеться в однім листі, надісланім нам Комітетом Українців Канади, що його одержано з Европи від українського селянина-скитальця, що хотів би через „Свободу" дати знати своїм рідним в Америці, що живе. Висказавши в листі радість, що довідався, що „українці за морем памятають за нас бідних сиріт", пише той селянин про скитальчу долю, свою та інших йому подібних, ось так:

„Ми тепер пороскидані по цілім світі як ті бідні погорільці, що не мають своєї рідної стріхи, так само й ми не маємо своєї матірної вітчини".

Ось такі листи надходять тепер день за днем і всі вони одного й того самого змісту, звідки і від кого вони не походилиб.

Ратуйте! Отсе є їхній зміст.

Усі ті люди голодні, обдерті, босі. Над ними далі висить страх, що їх можуть видати Советам, себто віддати на нові муки і смерть. Та навіть у таких обставинах вони заховали глибоку віру в перемогу українських ідеалів. Вони повні плянів щодо дальшої праці, коби тільки дістали змогу жити, денебудь і при найтяжчій праці в фабриці чи на ріллі, але не під советським режімом. Життя, яке тепер ведуть, як пишуть, це „мертве життя", а вони хотілиб жити і працювати для себе і тої України, якій досі так вірно служили.

Многі з наших людей уже мають у своїх руках листи від своїх свояків чи знакомих, а тим самим знають не тільки з преси про страшні німецькі звірства, а теж і про советські. Що пишеться у тих листах, знаємо теж і ми, бо багато з тих листів були теж і в наших руках. Надсилають їх нам наші люди головно для інформовання редакції, а не для друку. З того, що в тих листах пишеться, мусить кожний пізнати, чому то таким жахом проймає нещасних українських скитальців в Европі уже сама згадка, що їх малиб заставити вертати під советську владу.

До американських українців пишуть головно селяни й описують краянам в Америці, що в тому чи другому селі ділось, кого з їх рідних чи знакомих повісили, розстріляли, чи хто пропав без вісти, на Сибірі чи де там. Деякі з тих листів просто страшно читати. Знов прочитавши, що ті бідні люди переходили, просто треба дивуватись, як ті, що виратувались, могли заховати серед такої трагедії ще стільки завзяття, патріотизму і охоти не мертво жити, а працювати з вірою в остаточну перемогу тих ідеалів, за які мучились і далі мучаться.

Супроти цього, чи не булоб непростимим нашим гріхом, якби ми оставляли тих людей без опіки і ратунку?

Відповідь на це, коли іде про широкий загал, треба давати в першу чергу: негайною, матеріяльною, жертвою, теж і стодоляровою, як учасник у кампанії „Свободи".

Американська мирова інтервенція в Китаю

Стався небувалий факт: Американський амбасадор до Китаю, ген. Петрик Ж. Горлі, полетів літаком з Чунґкінґу, осідку т. зв. демократичного китайського уряду з Чянґ Кай Шеком на чолі, до Єнан, щоб звідтам привезти до Чунґкінґу комуністичного провідника Мао Тсе-тунга, на переговори з Чянг Кай Шеком в справі припинення горожанської війни, що ведеться уже довгі роки в Китаю між урядом в Чунґкінґу і комуністами, що контролюють при помочі своєї армії значні простори Китаю.

Чому треба аж такої інтервенції збоку Америки, щоб наклоннювати до замирення комуністів, коли прецінь їхнім босом є Москва і вона повинна би їх до цього наклонити?

Таке питання було би природним, якщоб розглядати ось такі справи з чисто льогічного й практичного боку. Але це політика! Це політична гра, і то велика гра, що тепер розгривається в Китаю, чи взагалі в Азії. А в такій ґрі, якщо хочемо її зрозуміти, не іде про льогіку, а про владу і впливи.

Сталін, як знаємо, погодився з тим Чянґ Кай Шеком, для котрого Москва і комуністична преса в світі одного доброго слова не мала. Та тепер Москва хвалить Чянґ Кай Шека, заключивши з ним 30-літній договір, себто советсько-китайський союз. Московська „Правда" присвячує аж три сторони тому договорови і заповідає скріплення центральнгоо китайського уряду.

Та якжеж мається справа з китайським комуністичним урядом і комуністами в Китаю, що їх Москва так довго попирала?

Нічого. Так, якби їх тепер не було.

Чя можна в таке повірити? Чи можна, коли застановлятись над тим договором, не пригадати собі договору Сталіна з Гітлером? Чи і тоді не розписувалася советська „Правда" про користи для Росії й Европи з того договору? Чи і тоді Росія не загарбала різні території, так, як загарбала їх в такий чи інший спосіб тепер в Азії, користуючись при тому не тільки своєю мілітарною силою, але ще й „договором про союз".

Правда, договір Сталіна з Гітлером зірвав Гітлер. Але чи в советсько-китайському випадку не може бути інакше? Тепер, нема потреби Москві воювати, коли вона дістає в Азії все, що хоче, шляхом „договорів", опанувавши передше певні території своїм військом. Але згодом, коли захочеться захопити більше, прийдеться поширяти московський комунізм серед азійських народів, зокрема в Китаю, знов на більші розміри і то при допомозі тубильців-комуністів. Тому саме Москва ніколи не зрезиґнує з китайських комуністів, що досі воювали з Чянґ Кай Шеком, як і не намовлятиме їх, щоб дійсно погодились з Чянґ Кай Шеком.

Москва не потребує сильного й обєднаного Китаю, та ще й демократичного.

Ще треба, нагадати, що советсько-китайський союз має клявзулю, щоб одна держава не вмішувалася у внутрішні справи другої. Це має ніби означати, що Росія не буде далі давати матеріяльної допомоги китайським комуністам. Але „моральну" може давати далі! А та моральна поміч може бути такою, що от советська армія посувається на китайській території в такий спосіб, що облекшує комуністичним китайським військам займати чимскорше великі міста, включно з Пейпинґом, і заарaнжовувати там зараз „масові мітинґи" з їх резолюціями за попертя комуністичного уряду. А що такі „мітинґи" і „визволення" означають, загально відоме.

Та Злученим Державам таки щиро залежить на тому, щоб доконче довести Китай до замирення. Бо інакше, як пишуть кореспонденти з Китаю, завислоб над Китаєм і світом марево нової війни. І то в першу чергу війни між Росією і Злученими Державами саме через Китай, а згл. через надто велике поширювання російських впливів і комунізму на цілому Далекому Сході, з яким тепер Америка звязана ще тісніше як передше через ті обставини, що їх викликала війна з Японією.

Це є і властива причина, чому американський амбасадор до Китаю так дуже намагається злагодити напруження, яке панує від так довгих літ між урядом в Чунґкінґу і комуністами, що вели між собою таку довґу війну.

Сумніваємося, щоб це вдалось на довший час і принесло Китаєви справжнє замирення, що є бажанням американського народу. Нічого іншого, а тільки спокою і замирення хоче китайський нарід, як і змоги дійсно собою правити, позбувшись усіх окупантів. Та до цього ще дуже далеко.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Микола Чубатий.

Великі часи та малі люди

I.

Аж прикро та болюче повторювати землякам, що живемо на важнім закруті української історії. Живемо в часах, що в своїх наслідках будуть мати такий вплив на дальшу історію українського народу, як часи Хмельниччини або Мазепи. Одним словом живемо у великих, переломових часах, в яких тратять вартість не тільки партійні політичні світогляди зперед війни, але теж, з природи річи, зі сцени мусять сходити дотеперішні лідери, а приходити нові. Нові великі часи домагаються конечно поставити всі дотеперішні ґрупові переконання, орґанізації на дальший плян та видвигнути на перший плян справу ратування нації.

Хто був перед війною націоналістом, соціялістом, монархістом, републиканцем, якщо має дрібку вичуття епохи, мусить нині залишити всяку роботу, що українців розбиває, а мати перед очима тільки все це, що нас єднає. Йде про ратування української нації, що найшлася в невимовно важкім положенню політичнім, а навіть загрожена сама екзистенція нації. Не є це пусті слова, але думки оперті на передуманих цифрах та фактах з останніх днів життя в Україні.

Ті, що від нас відходять.

Нині люди української крови можуть ділитися тільки на два табори, для яких не має спільної мови — на табор українців-державників та на табор перебіжчиків, що стали на службу наїзника, сусіда з півночи, що запанував над українською землею. Є річю цілком природною, що супроти важких та невмолимих подій, яких ми відвернути не можемо, бо стоїмо перед сильним противником, слабі характери заломлюються. Вони шукають виходу з тої важкої ситуації в зміні віхи ,бо не вірять в невміручість українського народу. Їм видається, що стаючи на службу наїзника, примикаючи око на його насильства над українським братом чи сестрою, вони його приєднають, зроблять мякшим. Забувають вони на один закон історії, що імперії будуються хижацтвом. Хижаки не роздирають поконаної жертви тільки тоді, коли не можуть її роздерти, коли сили за слабі. Тому не ласка, а тільки твердий опір одної солідарної та живої нації може склонити наїзника-хижака, що має багато інших клопотів, попустити шрубу гнету.

То саме відноситься також до українсько - московських взаємин. Тільки солідарний фронт всіх українських людей по всій землі сущих може приневолити московського наїзника рахуватися з динамікою українського народу.

Зміна віхи, підлабузування, дезертерство тільки ще більше заохочує його добивати нарід зложений не зі зерна, але з полови, що під подувом вихру розлітається на всі сторони світа.

Потрібний один політичний фронт українців супроти Москви.

Коли нині хтось розкладає свою крамничку і виписує знак, що це соціялістично-демократична Україна і розбиває через це суцільність української збірноти, то в нинішних великих часах така робота викликує хиба гіркий усміх в в сторону тих, що не розуміють епохи. Так лівіший соціялізм та рафіновано хитру пропаґанду про демократизацію України кидає на торговицю внутрішньої та світової опінії московський наїзник.

Коли нині хто так само розкладає свою націоналістичну крамничку і виписує на ній знак, що тут спасення України, то ошукує себе та інших, бо спасення українського народу нині в залізній солідарности.

Коли ще нині хтось розкладає крамничку і пригадує добрі старі часи гетьманства чи уенерівства, то мабуть теж забуває на це, що ті знаки пригадують нині „людей не от міра сего", бо і гетьманство і уенерівщина це минуле України, давно зложене до музею новими подіями наших днів.

Для націоналіста чи соціяліста, гетьманця, уенерівця чи галицького ундиста, нині місце тільки в одноцільній лаві, що не різничкує себе доктринерськими міркуваннями у повітрі, але стає на реальний ґрунт української дійсности нинішних часів.

А той реальний ґрунт це українська дійсність в першу чергу на рідних землях. Треба тямити, що Україна стратила нині більше ніж четвертину свого населення й то передовсім населення автохтонного українського, бо національні меншини в Україні, росіяни, звязані з адміністраційним апаратом, та жиди, уратувалися еміґрацією з України, а тепер вернули як начальство, щоби, як кажуть, відбудовувати Україну.

Не слід забувати, що доходять вже доволі узасаднені вісти, що біля сім міліонів українців, яких росіяни потягнули за собою на Сибір та затруднили їх в зауральськім промислі та в рільництві, вже не повернуть ніколи в Україну, бо советський уряд так рішив. На їх місце в Україну прийдуть напевно росіяни.

Далі не слід забувати, що зі східної України поважна частина українського активу, що заціліла ще по 20 роках червоної окупації України, виїхала на захід. Яке траґічне їх положення супроти домагання Сталіна видавати йому всіх советських громадян зперед 1939 р., всі знаємо. Так само зі Західної України вже передше виїхав мало не весь український актив зпоміж селян, робітників та інтеліґенції. Хто не виїхав, то був винищений частинно в часі першої червоної інвазії, а частинно тепер.

Це все факти і цифри, які взяті на папір та порівнані з процентом українського населення перед війною в поодиноких областях України насувають поважні побоювання, що Москва виразно прямує до змосковщення України. Така національна невиразна країна може навіть затримати назву України, вона навіть може бути членом Обєднаних Держав, може навіть мати заграничне представництво, але це вже не буде Україна як держава українського народу, але советсько-російська Україна.

Це перекидування та переміщування населення в Советах виразно вказує на це, що на Кремлі істнує плян, щоби цілий Союз зрусифікувати не глупою забороною української, білоруської чи другої не-російської мови, як за царату, тільки мішанням населення, ясно, що українець чи білорус, відірваний від рідного пня, живучи як меншина на Сибірі чи в Казакстані, буде приймати по якімсь часі російську мову, а не кірґізьку чи яку іншу мову місцевого населення.

Для тої самої цілі червоні росіяни ввели нові поняття — „советського народу і советської батьківщини", щоби тим лекше їх зробити советськими людьми, себто росіянами.

Не слід забувати, що червоні росіяни потрафили вже підховати собі сотні освічених людей, дуже часто зпоміж так званих безпризорних (полишених) дітей, виховуваних в державних інститутах, для яких властиво вже нині нема рідної мови. Для них російська мова так само рідна як і українська. Таких докторів Бондарчуків та Погребняків нині вже в Україні більше. Вони українці, коли спитаєте їх, одначе українці в інакшім розумінню, як ми думаємо. Це люди з України, але не такі, що дорожать своєю рідною мовою понад усе, що дорожать минулим українського народу, що живуть минулим, теперішним і майбутнім України як нації. Вони навіть не кривлять щодо цього душею, а роблять це як чесні люди, з переконання, одначе та порода людей, про яких писав Шевченко, що „поможуть москалеви господарювати та з матери полатану сорочку здійма-

---

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

67)

У хаті перезнайомилися. Родина судді складалася з двох дорослих хлопців, студентів університету, малої, може дванацятьлітньої, дочки, та жінки, як на матір дорослих хлопців замолодої, але зовсім сивоволосої. Швидко накрили стіл. Їли з почаку мовчки — розмови за столом не належать до доброго тону. Одна дівчинка часто зверталася до братів і матері то за одним, то за другим, та господиня давала розпорядження прислузі подавати те чи інше. Не бракувало серветок, ні мисочок з водом обмити пальці, може навмисне поданих, щоб переконатися, чи знатиме, що з водою діяти безробітний — еміґрант. Плювати собі в кашу — Безхатний не давсь. Та бачив він якось на вечері у честь одного визначного европейського гостя в першорядному готелі, як уніформовані прибічники того гостя, голови і підголови політичних організацій, наставилися були воду для умивання пальців... випити.

По каві судді закурили люльки. Безхатний скутив собі цигарку з „еміґрантського" тютюну в зеленій завертці — Оґдену. Вільного часу у суддігосподаря зіставалося ще з година. Вигідно порозсідалися, зачали розмову. Не належать англійці до людей цікавих, люблять цікавитись тим тільки, що приносить яку будь користь. Може судді мали відмінні характери, може їх становище спонукувало цікавитися річами, для загалу їхніх співплемінників байдужими, а може й те, що Безхатний здавався їм обом небуденною людиною, — тільки розмова почалася надобре. Цікавилися походженням хлопця, його переживаннями у війну й революцію, приключками й походеньками. Безхатний щиро розповідав про все, що довелося йому пережити за короткий вік. Зійшли врешті на російську революцію, горожанську війну, розстріли безневинних без суду й слідства, голод. Безхатний не хотів бути сторонничим. Не нападав на котрусь сторону, не приписував всієї вини виключно їй одній. У руїні й знищенні обвинувачував всі сторони, які за владу роками боролися. Заявив, йому, наочному свідкові всіх тих злочинів над народом, безстороннім бути тяжко. Занадто багато безправства й непотрібної жорстокости довелося йому бачити. Та й гинули не ті, що кари смерти заслуговували, навпаки! Сотки тисяч якраз тих опинилися по заграницями, не без гроша звичайно, а гинули гідні і чесні, ті, що бажали ділити долю й недолю з народом...

— Так — говорив у задумі господар. — Багато гідних і добрих людей там погинуло. І погинуло дарма, безкорисно. Бо звичайно, кожна революція з часом повертає до того, через віщо повстала. Знаєте, думаю, про французьку Жакерію, про селянську революцію в Німеччині, анґлійську революцію часів Кромвеля, або й так звану „Велику Французьку Революцію". Все повернуло до старого. Певний, що так і в Росії буде. Новими будуть тільки люди у владі, а система залишиться стара, невільнича! Маємо вже й тепер. Хіба ота колективізація, закріплення робітника коло варстату його праці, далеко втікли від кріпацтва часів царату?

— Що до мене, — перервав Безхатний, — не обходить мене так дуже життя народів в модерній російській імперії. Болить неволя й поневірка мого власного народу, деб він не жив. Я погодивсяб з всякою суспільною системою в Україні, навіть з комуністичною, якщоб влада там складалася з українців, вибиралася народом без всякого стороннього примусу. Про поверцення до старої системи — годжуся, — внутрішно може й привернуть всі привилеї для одних і неволю й визиск для других, безперечно, під якимись новими назвами. Тільки різниці бодай назовні всеж зістануться. Не можу навіть подумати, з яким лицем комуністична влада привертлаб, наприклад, ранґи, відзнаки, погони! Адже старшин мордували не за якісь злочини. За те тільки, що блискучі погони, ордера, тощо вони носили. Відзнаки вирізували на тілі, ґенеральські лямпаси на ногах. Так проти них аґітували, що слова самі — старшина, погони, ранґа — стали ненависними синонимами чогось найпоганішого, найпідлішого для їхніх послідовників. Чимось таким, як червона плахта для бика! Іменами державних діячів давними, видатних полководців називали буґаїв і кнурів в колективах. Може й привернуться все те колись, однак не раніше, аж вимруть всі ті, що самі людей за відзнаки нищили. Чейже й модерні владарі мають якусь честь і послідовність...

— Знаєте Христові слова про нове вино у старих міхах? — спитав суддя Доринсайд. — Всяка революція діє навідворот: старе вино вливає у нові міхи. Іншими словами — міняє форму, а зміст системи зістає той самий. Промине час, міхи постаріють, нічим не різнитимуться від давних. Отаке буде й з Росією. Революцію перевели ті, що нічого не мали тратити. Тепер вони опинилися на вершку суспільної драбини. Засмакували влади, певно схочуть і зовнішно на владу стати подібними, показно вбиратися, жити в палатах. Бажання це сидить в психольоґії кожної людини, комуніст вона, анархіст, фашист, чи який інший „іст", без різниці. Безперечно, мінятимуть не відразу, а поволі, обережно. Даватимуть людям призвичаїтися до тої чи іншої приверненої старовини. Пригадаєте колись мої слова.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ,

Підготовка повоєнної іміграційної політики

Упродовж літніх місяців Комітет в справах іміграції та натуралізації при палаті репрезентантів досліджує, які зміни треба зробити в сучасних законах про іміграцію й натуралізацію в звязку з повоєнними потребами. Для того Комітет переводить спеціяльні наради-переслухання в різних більших містах країни. Такі переслухання вже відбулися в Ню Йорку, Клівленді та Шікаго. Далі мають відбутися: в Сан Франсиско від 27 до 30 серпня, в Лос Анджелес від 3 до 6 вересня та в Ел Пасо — 8. вересня.

На основі матеріялу, зібраного на тих переслуханнях, будуть вироблені проєкти, що мають бути подані до конґресу в таких справах: чи має бути зовсім спинена іміґрація, як того дехто домагається, чи навпаки, Америка має відкрити двері для допливу нового населення? Чи сучасна система допущення іміґрації по квотам має залишитись такою як є, чи треба її змінити? Чи не час усунути расові обмеження з наших іміґраційних та натуралізаційних законів? Чи мають Злучені Держави дати притулок хоч частині з багатьох тисяч розкиданих, бездомних людей Европи? Що можна зробити, щоб усунути перешкоди, які все ще не дозволяють добрим, льояльним мешканцям стати громадянами Злучених Держав?

Переслухання в Ню Йорку торкалися головно справи німецької квоти, примусової депортації та справи натуралізації. Одним з переслуханих важних фахівців в тій ділянці був Рид Луїс — директор організації „Камон Кавнсил фор Амерікен Юнити". Він рішучо висловився проти сталого чи довго-тривалого законодавства про відмінення німецької квоти, чи дискримінації німців, але висловив побажання, щоби конґрес зробив додаток до істнуючих законів, щоби не допускати як іміґрантів, все одно з якої країни, „осіб, які не вірять, або противляться демократичній формі правління". Проте, він заявив, що не є проти такого законодавства, яким було би тимчасово спинено міґрацію з таких країн як Німеччина при умові, що будуть зроблені певні виключення — для членів одної родини, чи для осіб, які були в опозиції до націзму й були його жертвою, як рівнож для тих, що народилися в Німеччині, але не належали до німецької національної ґрупи, чи для тих, що приїхали туди перед війною.

Щодо депортації, то Р. Луїс висловився за те, щоби те право, яке надається головному прокураторови в деяких спеціяльних випадках стримати депортацію, було поширене на всі випадки, які на його думку „можуть викликати невиправдані трудноші, або зачепити інтереси Злучених Держав". Він був за те, щоби президент Злучених Держав, або інша урядова особа, мали право не допустити до несправедливої депортації, звертаючи увагу на непередбачені обставини; так само як президент та ґубернатори всіх 48 стейтів мають право помилування в кримінальних справах. Р. Луїс домагався також того, щоб особи, які були привезені сюди ще малими дітьми і довго тут жили, не підлягали депортації; для тих, що хоч прибули неleґально, але є доброї поведінки і моралі, встановити десять-літній період. Також радив для полегчення здобування американського громадянства, щоби старших чужинців, які живуть тут довгий час — чимало з них мають синів в наших збройних частинах — увільнити при натуралізації від освітних вимог. Він також пропонує, щоби всі чужинці, які живуть тут стало, мали право на громадянство незалежно від того, до якої раси належать, якщо відповідають всім іншим вимогам натуралізації.

Едвард Дж. Шогнесі, асистент Комішенера Іміграції, заявив, що тепер є 6,660 чужинців, призначених на депортацію. З того числа 144 означені як шкідливі, а 4,188 складають кримінальну ґрупу.

Чимало переслуханих осіб наводили випадки, що викликали страшні трудноші, коли депортується голову родини й родина лишається без засобів до життя. Вони всі за те, щоб встановити певний період часу у випадках депортації за нелеґальний приїзд.

На нарадах в Сан Франсиско плянується до обговорення справа японців, „Вор Релокейшен Оторити" та правдоподібно справа ворожих чужинців.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЗАТРИМУЙТЕ СВОЇ ВОЄННІ БОНДИ!

ти". Для них немає зовсім амбіції, щоби багатствами матери України зростали її сини та доньки, їм все одно, чи ці багатства поплинуть до Полтави, Москви чи Ленінграду.

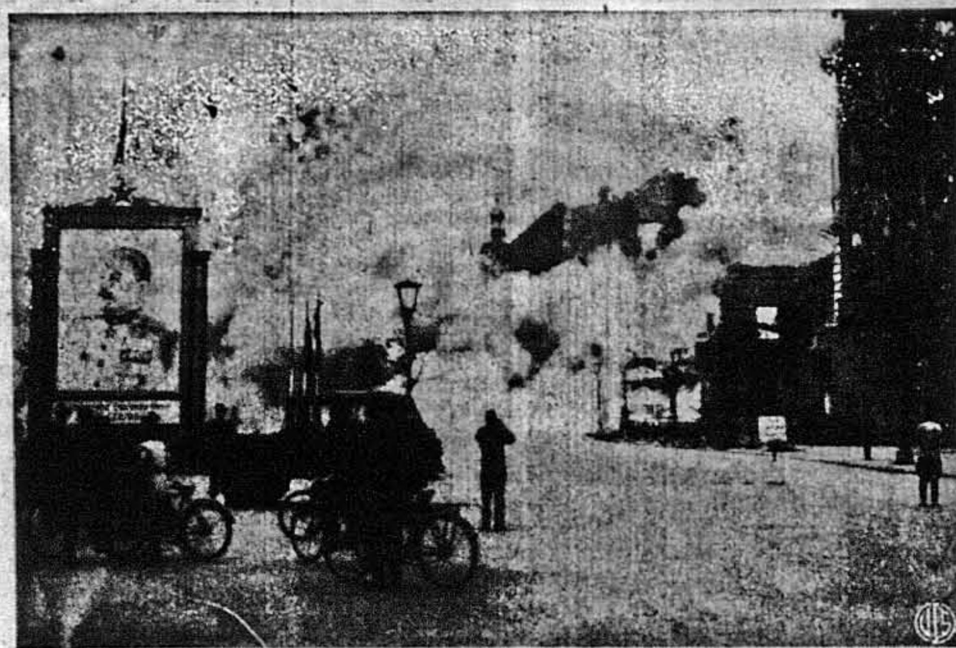
Шукаючи порівнання в історії народів, відноситься враження, що Совєти плянують створити з червоної Росії одну імперію одного народу. Поодинокі провінції, зберігаючи свої місцеві діялекти і звичаї в приватному життю стануть постійно говорити по російськи. Такий характер мала римська імперія за цісарів по часах Августа, коли то всі провінції були піддані під так звану романізацію. В Еспанії, Галії чи в Африці всі публично говорили по латинськи. Звідтам набиралися римські патріоти та архітекти тоїж імперії. Свій національний характер зберігла тільки Греція; вона не піддалася романізації, не приняла латинської мови. Всі інші нації ґалів, іберийців, нумідів зникли як окремі народи.

Такою Грецією є для Совєтської імперії Україна. Як нація зі старою культурою вона тяжка до зрусифікування, тому треба москалям розсіяти українців по всій імперії і так покінчити з українським народом, як нацією. Тоді коли не буде мазепинців та сепаратистів, Україна може навіть бути автономною державою в складі совєтської імперії. Бо тоді вона як пес за возом побіжить за Москвою.

Як смішними в таких переломових часах для нації є малі крамнички передвоєнних політишенів, кожному хіба ясне.

(Докінчення буде).

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ДИМ ПО СЛАВНІМ ГОТЕЛЮ АДЛЬОН!—Це все, що залишилось крім румовищ по колись так славнім і аристократичнім готелі в Берліні, що називався Адльон. Це росіяни підсадили бомбу, бо будинок був цілком знищений, а руїни були загрозою для прохожих. Що це в російській дільниці пізнати вже по величезнім портреті Сталіна, що його бачимо перед собою.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Пошанували важко потерпівшого ветерана.

В липні прибув домів на довшу відпустку з військового шпиталю Гері Сенишин, інвалід з цеї війни, що в січні 1943 року вступив у ряди армії Дядька Сема, а потім висланий до Англії, а звідтам чотирома наворотами на фронт до Франції, Бельгії й Німеччини, де 22. листопада ворожі ґранати страшно його покалічили, так, що лежав на полі бою 14 годин без ратунку, заки знайшли його майже непритомного і відвезли до шпиталю. Тепер без одної ноги, а друга в ґіпсі.

Українські орґанізації при парохії, щоб вшанувати того нашого борця, влаштували дня 28. липня гостину в Українській Хаті, якої саля була заповнена по береги. Гостину відкрила п-ні К. Хомяк, підкресливши геройську посвяту цього молодого вояка, що пішов захищати свободу. Господар гостини, гром. Микола Прихітко, сказав слово англійською мовою про заслуги нашого ветерана і покликував інших промовців. Головну промову виголосив місцевий парох, о. -р Тиханський, що говорив про завдання і геройські подвиги Американської Армії, даючи рівночасно велике признання американським воякам українського походження, зокрема ветеранови, якого зібрались пошанувати. На подібні теми говорили ще: адв. М. Мозола, радний міста Стенлі Волскі й учителька п-нна А. Васько. Вони всі підкреслили високі демократичні ідеали, за які Америка пішла до війни.

Далі дуже гарно промовляли американські вояки українського походження, як сарджент В. Борнс та лютенант І. Васько, що саме прибув на відпустку з Европи, де перебував два роки, а далі ветеран Безпалко, теж ранений, та вояки Ґайовський та Ганиш. Усі висказували радість, що боролись по тій стороні, котра хоче свободи для всіх народів світу. Від орґанізацій складали привіти: голова Сестрицтва Н. З. Д. М. п-ні А. Мудра, голова 26. відділу С. У. А. п-ні К. Хомяк, голова У. З. Х. п-ні Ю. Костюк, а від Хору ім. Котляревського п. О. Кульчицький. По привітах передала підписана нашому ветеранови дарунок від гостей в сумі $650.

Потім забрав слово Шановний Гість, наш ветеран Сенишин, що в першу чергу розповів свої переживання на війні, кажучи, що те, що живе, може завдячувати тільки Богови і тим товаришам, що знайшли його непритомного і дали йому першу поміч. Теж подякував усім орґанізаціям та гостям за гостину і дар. Так само дякувала з сльозами в очах мати ветерана. Ще треба додати, що наймолодший син її теж ранений в Італії, де виняли йому з грудей три кулі, але вже приходить до здоровля.

По промовах наступила перекуска, яку поблагословив о. Тиханський, яка теж випала дуже гарно. Перекуску приготовили членки 26. відділу СУА, Сестрицтва Н. З. Д. М. і 34 відділу УЗХ. Ініціятива цього під приємства походить від членок 26. від. СУА, якого членкою є мати ветерана. А о. Тиханський дуже багато доміг своїми проголошеннями у церкві й тому за короткий час роспродано аж 556 тикетів.

Катерина Хомяк.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА.

Знайдений відділ У. Н. Союзу.

Наш відділ У. Н. Союзу існує вже в цій місцевости ще від 1913 року та завжди сповняв свої обовязки супроти У. Н. Союзу та своїх членів. І хоч цей відділ існує вже 32 роки, та впродовж цього часу ще ніхто ніколи не навідався до нашого відділу. Не знаю, що це за причина й трудно мені її вгадати: бо от в сусідстві є одна місцевість, що віддалена всього від нашої на 18 миль, а там нераз заїзджали урядники, щоб відвідати, та все таки до нашої місцевости, хоч вона подорозі, ніхто ніколи не загостив.

Аж 11. серпня орґанізатор У. Н. Союзу, п. Маланчук знайшов нашу місцевість та загостив до відділу. І думаю, що він на тім не завівся, бо за короткий час дістав 11 нових членів, а це, на 15 родин що тут є, дуже добре.

Отже складаю п. Маланчукови сердечну подяку за його труд та за те, що він до нас прибув, і бажаю йому добрих успіхів в його дальшій орґанізаційній праці.

А. Возний,
секр. від. 357 У. Н. С.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Український День Пітсбурщини.

Подається короткий фінансовий звіт з Українського Дня, що відбувся 5. серпня 1945 р. в Вест Вю Парк, Пітсбурґ, Па.

З продажі тикетів і відзнак було $947.08. Розходи: три державні бонди (один 100-доляровий, один 50-доляровий, та один 25-доляровий), подорож бесідника, тикети, відзнаки, оголошення — усе разом $281.65. Остало чистого приходу $665.43, які вислано до Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Філядельфії на допомогу українським жертвам цеї війни.

Комітет Українського Дня складає щиру подяку за співпрацю Духовним Отцям, хорам і танцюристам, диригентам, референтови д-рови Ґаланови та солістці Савіцькій та всім тим, що своєю працею і участю причинились до звеличення цього Українського Дня.

За Комітет: **Павло Паньчак**, предсідник; **Катерина Кірей**, касієрка; **Василь Рудавський**, секретар.

ПОШУКУЄМО 362 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

138) Іван Кравчишин, Шікаго, Ілиной	$ 100.00
Попередно проголошено	13,750.00
Разом	$13,850

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

ПРОТОКОЛ

З НАДЗВИЧАЙНОГО ЗАСІДАННЯ

головного уряду Українського Народного Союзу, що відбулось в днях від 23-го до 26-го липня 1945 року в домі У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт „Джерзі Ситі, Н. Дж.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ, Д. ГАЛИЧИНА ЗА 1944 Р.:

Ювилейний Рік

1944 рік, це памятний рік для всього Союзового загалу, бо це був рік Золотого Ювилею У. Н. Союзу.

1944 рік, це великий рік не тільки в історії нашої організації, але також в історії всього нашого українського життя тут на американській землі. Бо оце ми обходили 50-ліття організації, яка була піоніром всього нашого організованого життя, організації, що з маленьких і скромних починів виросла в нашу найбільшу зорганізовану силу.

1944 рік, це памятний і великий рік, бо в цьому році ми обходили збірний ювилей збірного успіху праці цих багатьох соток, а то й тисячів відділових урядників, цих Союзових працівників, які десятками літ працювали для Союзу, які приєднували до нього нових членів, чи знова збирали вкладки, виконуючи цю працю і днями й вечорами, й в будні, й в неділі та свята.

1944 рік, це великий рік, бо це був рік Золотого Ювилею завершення 50-літної праці цих багатьох Союзових працівників, які вкладали в будову цеї організації своє серце, свій розум, які гарували й працювали не для себе, але для нас, для прийдешніх поколінь, для добра всього нашого загалу, та на користь цього українського народу, з якого ми вийшли, або з яким ми кровно звязані.

1944 рік, це великий і памятний рік, бо в цьому році ми обходили Золотий Ювилей перемоги ваги й значіння громадських справ над справами особистими цих Союзових працівників, які в своїх щоденних обовязках ставили на перше місце сповнення громадського обовязку. Бо досягнення Союзу, його організаційний успіх, залежав не тільки від сприту, пильности, знання та здібности цих Союзових працівників, але також дуже часто від їхніх домашніх обставин, від їх особистих турбот, переживань, почувань. Як даний працівник почувався, які турботи, яка журба залягала його серце, отсе чинники, які відповідно впливали на успіх його організаційної праці. І саме історія Союзового організаційного життя виказує, що, за малим винятком, потреба сповнення організаційного обовязку брала в такого Союзового працівника завжди верх над справами особистими. Бо хоч, у виконуванні Союзових обовязків, приходилось такому працівникові переносити нераз різні прикрости навіть від своєї найближчої родини, то не зважаючи на те, він все таки ставив вимогу сповнення цього Союзового обовязку на перше місце в програмі своїх особистих справ. Тому то 50-літній ювилей У. Н. Союзу являється також і 50-літтям перемоги ваги й значіння громадських справ над справами особистими цих Союзових працівників.

1944 рік останеться памятним не тільки тому, що він представляв собою завершення значних здобутків Союзу за останніх 50 років. Він останеться памятним також і тому, бо в році самого ювилею Союз, у своїй ювилейній праці, здобув такі надзвичайні успіхи, яких він не міг виказати в ніякому іншому поодинокому році.

Ювилейні Видавництва

Маю тут на думці, крім організаційної праці, головно культурну ділянку ювилейної праці, яка була надзвичайно успішною. Ця праця позначена такими видавництвами як: Україна — Занурена Нація (Юкрейн Ей Собмерджд Нейшон) якої автором є визначний журналіст, письменник та великий знавець східно-европейського питання, Віліям Генри Чеймберлін; Українська Література (Юкрейнієн Літератюр), якої автором є один з найкращих американських знавців словянських літератур, проф. Кларенс Е. Меннінг з Колюмбійського університету; Альманах У. Н. Союзу, зредагований д-ром Л. Мишугою.

Виданням згаданих трьох книжок упродовж одного року, Союз, з нагоди свойого 50-ліття, лишає нашому загалові гідну культурну памятку. Бо хоч Союз вів культурну видавничу працю від самих початків свойого існування, то одначе, коли брати під увагу час одного року, а зокрема коли мати на увазі видавництва англійською мовою, то ще ніякий поодинокий рік не записався в історії Союзу виданням таких цінних книжок, якими є: Україна — Занурена Нація і „Українська Література.

А є ці книжки цінними, бо вони ширять правду про Україну, бо цю правду передають визначні американські автори й то передають її саме в часі, коли кругом панує стільки неправди, фальшу і облуди щодо природного права, щодо справедливих домагань українського народу на вільне й державне життя. А є ці книжки цінними, бо саме своїм змістом та вірним представленням української справи помагають вони викорінювати цю неправду, яку голосять вороги визволення українського народу. А є ці книжки цінними, бо ширячи правду про Україну, вони, під теперішну пору, являються чи не одиноким посередним чинником і засобом, при помочі якого ми можемо давати моральну піддержку нашим поневоленим братам у старому краю.

Видавши ці книжки впродовж свого ювилейного року, Союз виконав тим таку працю, яка є корисною не тільки для Союзового, але всього нашого загалу. Тому саме наш загал, як в Америці так і в Канаді, зокрема цей загал, що ще не є в Союзі, повинен цю працю відповідно оцінити. Оцінити її своїм вступленням в члени Союзу. Бо хоч як корисною є ця праця, яку Союз веде для добра нашого загалу, то одначе цеї праці ще замало. Її треба збільшити, поширити, скріпити. А це можна буде осягнути, як тільки ми постараємось збільшити насамперед самий Союз, як тільки ми зміцнимо його тисячами нових членів. Союз уже нераз своєю працею давав, а тепер у ювилейному році ще раз дав тверді докази на те, що він сповняє як слід свої завдання супроти нашого загалу, а тому тепер слово за громадянством. Воно повинно дати Союзові якнайширше попертя, дати це попертя своєю скріпленою працею над придбанням нових членів.

Треба ще згадати, що ці ювилейні видавництва англійською мовою, про котрі тут була мова, появились за стараням і плянуванням окремого Культурного Комітету У. Н. Союзу.

Ювилейні Свята

Хоч 1944 рік був роком Золотого Ювилею У. Н. Союзу, то зогляду на военний час та різні военні обмеження, святкування цього Великого Союзового Ювилею не відбулось по всіх Союзових громадах і не було воно так масовим і величавим, як цього вимагалаб вага такої важної й великопамятної події, якою є 50-літне існування Союзу. Та всеж таки ювилейні свята відбулись принаймні по більших містах, а деякі з них, як, от наприклад, Нюйорське свято, було справді величавим і імпозантним під кожним оглядом, а це, й щодо знаменитої програми, й щодо відповідної концертової салі, й щодо великого числа учасників.

Упродовж року промовляв я на ювилейних святах у таких громадах: Ню Йорк, Н. Й.; Дітройт, Міш.; Торонто, Онт., Канада; Сиракюз, Н. Й.; Савт Дірфілд, Масс.; Пітсбург, Па.; Кортіс Бей, Мд.; Бостон, Масс. Крім цього був я на організаційних зборах в Філядельфії, Па.; в Ню Гейвен, Конн., і Шікаго, Ілл.

Організаційна Праця

РУХ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗА 1944 РІК:

З початком січня 1944 року було повнолітних членів		31,660
У 1944 році:	принято нових	2,200
	принято наново	437
	принято з переступними листами	356
	принято з інших кляс обезпечення	72
	принято зо старого роду обезпечення	5
	Разом	34,730
У році 1944:	суспендовано	658
	відійшли з переступними листами	355
	відійшли до інших кляс обезпечення	71
	відійшли до нового роду обезпечення	5
	відійшли зо зворотом у готівці	64
	відійшли на безплатне продовження	14
	відійшли на виплачене обезпечення	10
	померли	328
	Разом	1,505
Віднявши 1,505 від 34,730 дістанемо загальне число повнолітних членів з кінцем грудня 1944 року		33,225

Повнолітні члени були обезпечені в таких клясах:

У старому роді обезпечення	307
В обезпечені платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	798
В обезпечені платнім по смерти з вкладками впродовж 20 років	7,041
В обезпеченні платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	4,059
В новім обезпеченні на ціле життя для нових членів	8,147
В новім обезпеченні на ціле життя для старих членів	12,873
Разом	33,225

РУХ ЧЛЕНІВ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА 1944 Р.:

З початком січня 1944 року було всіх дітей членів		10,400
У році 1944:	принято нових	1,885
	принято наново	174
	принято з переступними листами	182
	принято з інших кляс	87
	Разом	12,728
У році 1944:	суспендовано	478
	відійшли з переступними листами	179
	відійшли до повнолітних членів	711
	відійшли до інших кляс	87
	відійшли на виплачене обезпечення	4
	відійшли на безплатне продовження	4
	відішли зо зворотом у готівці	22
	померли	16
	Разом	1,501
Віднявши 1,501 від 12,728 дістанемо загальне число дітей членів з кінцем грудня 1944 року		11,227

Діти були обезпечені в таких клясах:

У клясі 1. Молодечого Департаменту	4,543
У клясі 2. Молодечого Департаменту	1,349
У клясі 3. Молодечого Департаменту	2,290
У клясі 4P на $ 250 Молодечого Департаменту	53
У клясі 4P на $ 500 Молодечого Департаменту	1,224
У клясі 4P на $1000 Молодечого Департаменту	290
У клясі 5E на $ 250 Молодечого Департаменту	190
У клясі 5E на $ 500 Молодечого Департаменту	1,079
У клясі 5E на $1000 Молодечого Департаменту	209
Разом	11,227

Маючи на увазі, що з початком 1944 року було всіх повнолітних членів і дітей разом 42,060, а знов з кінцем 1944 року те загальне число виносило 44,452, то загальний приріст у членах за рік 1944 виносив 2,392.

Рух відділів за 1944 рік

Упродовж 1944 року зорганізовано три нові відділи: ч. 394 в Магваг, Н. Дж.; ч. 397 в Філядельфії, Па.; і ч. 451 в Грімсбі, Онт., Канада. Знова 10 відділів злучились, створивши 5 відділів, а саме: від. 189 злучився з від. 90 в Сентралії, Па.; від. 260 з від. 112 в Клівленд, О.; від. 474 з від. 118 в Пітсбург, Па.; від. 114 з від. 187 в Тейлор, Па.; від. 436 з від. 305 в Маганой Ситі, Па. Крім того один відділ, а це 431 в Аліквіпа, Па., розвязано, а членам видано преступні листи. Маючи на увазі, що з початком року було всіх відділів 467, та беручи під увагу подані тут зміни щодо руху відділів упродовж року, з кінцем 1944 року було всіх відділів 464.

Організаційна праця Союзу представлялась в 1944 році краще, як це було в попередних роках війни, та одначе не дала вона таких вислідів, яких вимагав від нас Золотий Ювилей Союзу. Бо в початках ювилейної кампанії ми поставили були до нашого членства скромну вимогу, а саме, збільшити Союз в ювилейному році до числа 45,000. Та навіть цеї скромної вимоги ми не виконали, бо закінчили 1944 рік тільки числом 44,452. Відповідь, чому цеї вимоги не виконано, знайдемо в цьому списі нових членів, що був проголошений в „Свободі" в днях 31-го січня та 1-го й 2-го лютого 1945 р. Там було виказано, що 126 відділів не придбали ані навіть по одному членові, а знов 233 відділи не виповнили цеї членської квоти, яка була їм призначена. Та в тому самому часі треба піднести, що було 80 таких відділів, які вважали своїм обовязком придбати навіть більше як їм було призначено, а вкінці було 25 таких, що зорганізували якраз призначене їм число членів.

Порівнуючи прибуток у членах у цих роках, від коли наша країна є в війні, знаходимо, що в праці приєднування нових членів ми робимо постійний поступ. Бо, наприклад, в 1942 р. ми збільшили Союз на 948 членів, в 1943 р. на 1,558, а в 1944 р. на 2,392. Значить, з кожним роком ми осягаємо щораз то кращі успіхи.

Загальний рух членства в роках війни виказує іще одну надзвичайно додатню сторону. Бо коли ми порівнаємо число суспендованих членів, то знайдемо, що й в цьому напрямі ми робимо поступ. Бо, наприклад, в 1942 р. суспендованих членів було 1,935, в 1943 р. 1,373, а в 1944 р. 1,136.

Це поліпшення в організаційному стані Союзу треба завдячити щирій праці цих ревних урядників, організаторів і членів, які не жалують часу і труду для добра загальної справи. А праця для розбудови Союзу, цеж власне праця для доброї й корисної справи в нашому організаційному житті.

(Дальше буде).

Союз Українських Канадійських Вояків (СУКВ)

(ДЕННИК).

Відписала Олена Козіцька.

7. квітня. — Сьогодня я ходила до шпиталю відвідати наших вояків. Відвідала 14 вояків, 9 з них були українці. Так як все, я лишила їм хусточки, бритви, щітки до зубів і чоколяду. Тут я стрінулась з сестрою жалібницею з Едмонтону. Вона пізнала мене. Другого ранку я ходила на відправу о. Горошка в церкві святого Михайла. Там було біля 300 хлопців.

Г. С. Козіцька, Келгари, Алта.

8. квітня. — Це мій перший раз в клюбі. Коли я ввійшов перший раз до кухні, побачив, що хлопці всіх ранг були заняті митям посудини. Вони весело сміялись, розказували гумористичні події. Я цим тільки хочу показати справжню приятельську характеристику українського народу. Вечером всі хлопці зібралися в одну групу і співали українських пісень до пізної години. Жалко буде мені лишати клюб та вертатися до бараків.

М. Луцюк, Вакав, Саск.

9. квітня. — Коли я приїхав до клюбу, здавалося мені, що я в улію. Прибуло багато хлопців з континенту. ФЛ. Керелюк, так як все, сидів в канцелярії, приготовлюючи обіжник про Великодні свята. Клюб повідомить всіх українських хлопців і дівчат та буде пробувати, щоб вони дістали хоч кілька днів на свята.

І. Юзик, Реджайна.

10. квітня. — Сьогодня всьо досить тихо. Гарно було на дворі і більша частина хлопців порозходилися. Після вечері ми всі почали працювати над своїми задачами. Цього вечора всі пішли досить рано спати.

М. Керелюк, Шіго, Саск.

11. квітня. — Одного разу я був в Менчестер і пробував знайти клюб, але мені не вдалося. За якийсь час дістав лондонський адрес і думав, що поїду, та два дні перед тим мене вислали до Італії. Потім перевезли мене до Брукселі, звідки я дістав 7 днів відпустки і поїхав до клюбу в Лондоні. На цім місці хочу подякувати старій і новій екзекутиві за їх тяжку працю. Ми всі з вами!

В. Буряник, капітан.

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Дітройт, Міш. — У звіті Дітройтського Допомогового Комітету про збірку українським жертвам війни має ще бути жертва в сумі $50, зложена 31. відділом Союзу УкраїнокАмерики..

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що збори відбудуться в неділю, 2. вересня, в гали церковній, 34 Біч ул., точно в годині 2:30 пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на час. — М. Галькевич, секр.

ТАРЗАН, ч. 1237, Обовязок перед усім.

"DECIA, MY DAUGHTER, WILL SURELY DIE" WAILED DR. BRAKEUS; "FOR I KNOW NO ANTIDOTE TO THE POISON."

„Моя дочка Десія напевно вмре" — з плачем говорив д-р Брекевз — „бо я не знаю ніякого ліку проти нової отруї".

TARZAN DEMANDED WHENCE IT CAME. "I BREWED IT FROM LEAVES UNKNOWN TO SCIENCE," THE MAN REPLIED.

Тарзан запитав, звідки він узяв отрую. „Я заварив її із листя з такого дерева, яке ще незнане ученим" — відповів батько.

WHEN HE WENT TO FETCH THE LEAVES, DECIA UNFASTENED TARZAN. "YOU MUST ESCAPE," SHE PLEADED.

Коли він вийшов, щоб принести листки, Десія розкувала Тарзана. „Ти мусиш утікати" — молила вона його.

"NO," THE JUNGLE LORD ANSWERED, "YOU OFFERED YOUR LIFE FOR ME I MUST TRY TO HELP YOU."

„Алеж ні" — заявив король джунглів. „Тиж зофірувала своє життя для мене, то я обовязаний помогти тобі".